

Pitäjä pitäjältä

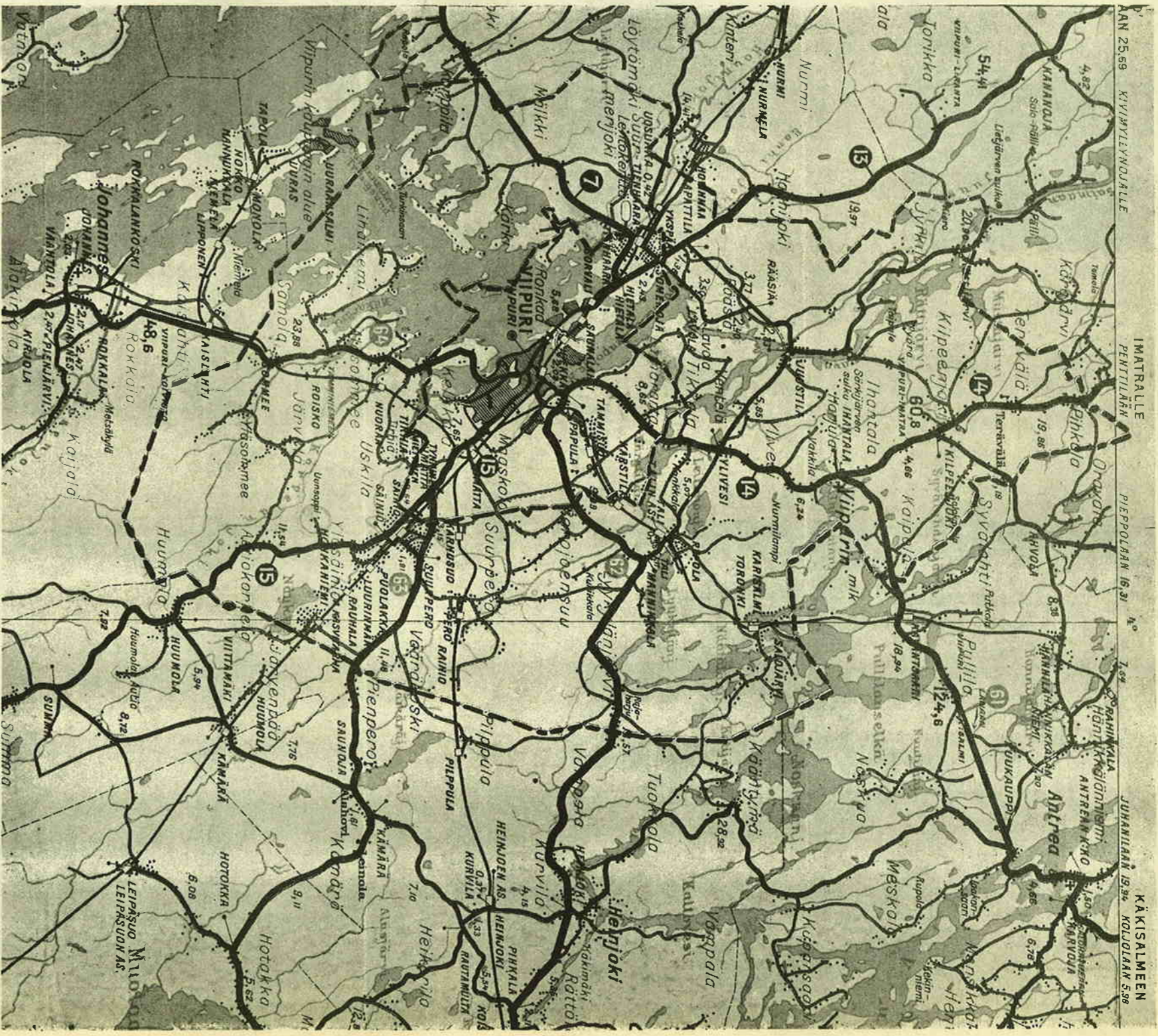
VIIPURIN maalaiskunta

Kun kerrotaan Viipurin maalaiskunnasta, tiedetään puhuttavan alueesta, jolla ihmisen on asunut jo esihistoriallisena aikana. Maaperän kivikautiset löydöt lähinnä Viipurin ympäristössä ovat tästä todisteena. Ihmisen asuttavaksi lienee seutu ollut sovelias jo tuolloin. Joka tapauksessa ovat myöhempien aikojen asujat löytäneet siellä elinmahdollisuudet vuosisatojen kuluessa. Suomenlahden rannikon vanha kauppaite ja entisaikainen veististöyhteys Viipurin lahdesta Laatokkaan, puhuvat asutuksen syntyamisen edellytyksistä kotikuntamme alueelle.

Viipurin kaupungin muodostumisen yhteydessä muokautui myös maaseutu, Viipurin pitäjä, jossa kunnallinen itsehallinto tuli voimaan vuonna 1869. Tällöin oli pitäjässä asukkaita 11.160 henkeä. Suurimmillaan oli asukasluku v. 1918 eli 47.642 henkeä, jolloin pitäjä tässä mielessä oli maan suurin maalaiskunta. Sen jälkeen tapahtuneet aluemuutokset naapurikuntien ja Viipurin kaupungin hyväksi vähensivät asujamistoa voimakkaasti. Niinpä Vahvialan kunnan perustaminen v. 1921 aiheutti n. 3.500 hengen vähenyksen ja liiokset Viipuriin yli 32.000:n. Aikaisemmin 1906 oli kunnasta erotettu Nuijamaan pitäjä. Viimeisen, v. 1944 tehdyn merkinnän mukaan oli kunnassa asukkaita 16.772 henkeä.

Kunnan aluetta halkoivat Viipurista viidelle eri suunnalle erkanevat rautatiet: lääninen: ns. Karjalän rata, Kannaksen rata ja siitä Lihtaan asemalla eronneet Valkjärven ja Koiviston radat. Samansuuntaisina risteliivit valtamaaniet Koivisolle, Kannakselle, Heinjoelle, Imatralle ja länteen kunnan alueella. Laivakuku Lavolasta alkavalla Saimaan kanavalla sekä Viipurin lahden rannikoilla liittyvät liikenneolosuhteiden mukavuuksiin.

Pitäjässä oli kaikkiaan yli 60 viljelysuetelossa olutta kyliä; huomattavimmat siinä mielessä Yläsomme, Kiipeeniemi ja Suurpero. Asukasluvultaan suurin oli Säinö, jossa oli lähemmä 4.000 asukasta. Sota edeltäneinä vuosina oli pitäjässä 2.511 maanviljelijää. Tämän li-

säksi oli kunnan omistuksessa viljelysmaata yli 1.600 ha.

Teollisuuslaitoksista huomattavimmat olivat Ferraria Oy:n nauvalahdas Perolla sekä Säiniön Tiilitehdas ja Saaha Säiniöllä. Muita laitoksia olivat kaksi perunaohotehdasta, metallivalimo, puunjalostustehdas ja lastuvillatehdas sekä viisi myllylaitosta, joista neljä vesivoimalla käyneitä.

Merenkulkuakin oli olemassa. Viipurin lahdelta puskutti ja puhalteli 7 matkustajalavaa, joiden omistuksessa kunnallaiset olivat pääasiallisina osakkaina. Lai-

vat hoitelivat rannikkoliikennettä lahdelta, jonka kalareikikautta rantojen asukkaat osasivat käyttää hyödykseen. Kalastus tuolla alueella oli tuottoisa toimeentulon haara.

Palkannuhtijoista huomattava osa sai työkohteen Viipurin kaupungista, jonne liikenneyhteydet olivat erinomaiset, kuten on todettu.

Kunnan virastot sijaitsevat kaupungissa. Kehitys niiden sijoituksessa johti 7-kerroksisen »Maalaiskunnan talon» valmistumiseen 1932 Punaisentehentorin varrelle Viipurissa. Sen peruskiven muu-

raus oli suoritettu edellisen vuoden kesäkuun 29. pnä.

Kunta oli jaettu 27 kansakoulupiiriin. Ensimmäinen koulu oli perustettu 1855.

Oppikouluja ei kunnassa ollut Viipurin läheisyydestä johtuen. Kunnallisista laitoksista mainittakoon Säiniöllä sijainnut kunnalliskoti lastenkotineen. Samassa paikassa oli myös mielisairaala. Kunnan 26 paikkaa käsittänyt sairaala sijaitsi Kärsitlässä Karjalän radan varressa.

Viipurin maalaiskunnan kehitymiseen nykyaikaiseksi maaseudun asuinalueeksi vaikuttivat monet tekijät aikojen kuluessa. Viimeksi siel-

lä eläneen miespolven, erikoisesti sen asioihin vaikuttaneen edustajan mieleen on omalta ja lähi edeltäneeltä ajalta jäänyt jotain. Etäs tällainen oli Viipurin välittömässä läheisyydessä, käytännössä sen esikaupunkina olleiden alueiden liittämisen kaupunkiin. Kaupunkimaisesti kehittyneinä suurine sosiaalisine menoineen olivat ne yhä paitsuvassa määrin kunnan rasitteena. Asukkaita näillä alueilla oli enemmän kuin kunnan muulla alueella yhteensä. Kun tämä siirto oli sattu v. 1922 päätökseen, alkoi kunnassa voima-

Jatkoka 2. siv.